

3 pav. Šurfo 7 vaizdas iš Š. P. Vutkino nuotr.

Fig. 3. Test pit 7, as seen from the N.

Šurfas 7 (3 pav.) tirtas sklypo ŠR dalyje. 40 cm gylyje po XX a. II pusės sluoksniu atidengtas 30 cm pločio, 20 cm aukščio, 1,5 m ilgio mūras, besitęsiantis ŠR–PV kryptimi (tęsėsi Š ir P kryptimis už šurfo ribų). Jį sudarė viena eilė netašytų akmenų (vietomis gelsvos spalvos plytos), rištų kalkių skiediniu. Mūras datuojamas XIX a. II puse – XX a. pradžia. Žemiau, iki 1,6 m gylio, buvo XIX a. suformuoti sluoksniai su tam laikotarpiui būdingais radiniais, koklių fragmentais, buitine keramika. Po jais pasiektas XV a. I pusės horizontas su puodų pakraštėliais, puoštais bangelių ornamentais, bei keptuvės rankena. Žemiau, 2 m gylyje, pasiektas smėlis – įžemis.

Tirtuose šurfuose surasti 276 radiniai, datuojami XV a. I puse – XX a. Didžiąją radinių dalį sudaro buitinė keramika bei koklių fragmentai. Tyrimų metu taip pat surastos 76 monetos, tarp kurių verta paminėti sidabrinę Frydricho II 1752 m. (2 pav.) ir sidabrinę Švedijos Karalystės Frederiko I 1723 m. monetas (3 pav.), 4 švininės muškietos kulkos, 5 švininės plombos, 2 antpirščiai, 5 varinės sagos.

Naugarduko St. 2A

In 2016, the KVP conducted a field evaluation: seven test pits, 28 m^2, at Naugarduko St. 2A in Vilnius. 1.2–3.1 m thick cultural layers with 15th–20th-century finds were recorded in them. Fragments of a second half of the 18th-century foundation and the remains of a 60 x 40 cm stove pad(?) were unearthed in test pit 3. A layer with household pottery from the first half of the 15th century was reached at a depth of 1.6 m in test pit 7 (Fig. 3). 276 finds dating to the 15th–20th centuries, mostly sherds of household pottery and stove tile fragments, were collected. 76 coins were discovered, of which a silver Prussian Frederick II 1752 (Fig. 1) and a silver Swedish Frederick I coin are worth mentioning (Fig. 2).

Robertas Žukovskis

Aukštaičių gatvė 3

2016 m. liepos–rugsėjo mėnesiais APC atliko detaliuosius tyrimus Vilniuje, Aukštaičių g. 3. Sklypo P dalyje prie Paupio gatvės stovėjo vienaukštis pastatas. Jis iš dalies nugriautas – palikta P, fasadinė mūrinė pastato siena ties Paupio gatve. Pastato Š siena ir vidinės sienos nuardytos iki pamatinės dalies. Centrinėje ir Š sklypo dalyje buvęs kiemas ir sodas. 599 m² ploto sklype tirtas 405 m² plotas.

Sklypas yra istoriniame Vilniaus Paplavų (Paplaujos) vietoje. Š šio priemiesčio dalis ribojama Vilnios upės, P – Paupio (buvusi *Druga Poplawska*) gatvės. Paplavų priemiestis – vienas pirmųjų Vilniaus pramoninių rajonų. Prie Vilnios buvo pastatyta įvairios paskirties malūnų, gamintas popierius, parakas. Čia gyveno darbininkai, meistrai ir pameistriai.



1 pav. Vandens kanalo vieta plote 1 iš V. R. Žukovskio nuotr.

Fig. 1. The site of the water channel in area 1, as seen from the W.

Tyrimų metu ištirtas ***plotas 1*** (195 m^2) yra sklypo R dalyje. Iki 0,5–1,5 m gylio kastas supiltinis gruntas: pilka žemė, statybinės griuvenos, greta augančių medžių šaknys. Jame aptikta XVII–XIX a. radinių. Didžioji jų dalis – buitinės keramikos fragmentai. Daugiausia surasta žiestos, neglazūruotos keramikos šukių. Aptikta ir glazūruotų (žalia, gelsva, ruda glazūra) bei juodos gludintos keramikos fragmentų. Rasti keli plokštinių koklių, stiklinių taurių fragmentai. Dauguma radinių veikiausiai čia pateko su atvežtiniu gruntu.

Po supiltiniu gruntu pasiektas 50–80 cm storio pilkos žemės, smėlio ar žvyro sluoksnis. Ploto Š dalyje aptikta medinių konstrukcijų liekanų. Tai V–R kryptimi orientuoti vertikaliai įkasti 3 maždaug 15 cm skersmens kuolai. Kuolų paviršius fiksuotas 2–2,15 m gylyje (H_{abs} 98,30–98,20 m) nuo kiemo paviršiaus. Atstumas tarp kuolų – 1,5–3 m. Prie kuolų V ir R sienelėse fiksuotos vertikaliai pastatytų lentų liekanos. Sutrešusios lentos 5–8 cm storio. Jų viršus fiksuotas 1,2–1,5 m gylyje nuo kiemo paviršiaus. Veikiausiai tai buvusio vandens kanalo, įrengto dabartinės Aukštaičių gatvės (buvusios *Kopanica*) vietoje, liekanos (1 pav.). XIX–XX a. nenaudojamas kanalas užpiltas žemėmis. Kanalo plotis nenustatytas – jo Š pusė yra už tirto sklypo ribos. Aptikti kuolai labai sutrešę ir netinkami dendrochronologiniams tyrimams.



2 pav. Puodo fragmentas (inv. nr. 286). R. Žukovskio nuotr.

Fig. 2. A pot fragment (inventory number 286).

Išorinėje kanalo P pusėje iki 1,8–2,5 m gylio fiksuotas supiltinis žvyro ir įvairaus dydžio riedulių sluoksnis. Kanalo užpilde aptikta XVIII–XIX a. radinių. Rasta daug buitinės keramikos fragmentų. Didžioji dalis – žiesta neglazūruota keramika (2, 3 pav.). Kanalo apačioje 2–2,2 m gylyje fiksuotas 20–40 cm storio sąnašinis suplauto smulkaus žvyro, smėlio, tamsiai pilkos žemės, šlyno ir sunykusios medienos liekanų sluoksnis. Jame aptikta nedaug XVII a. radinių: plokštinių koklių, stiklinių indų fragmentų. 2,5 m gylyje (H_{abs} 98,00–97,84 m) pasiektas smėlio ir žvyro įžemis.

Likusioje ploto 1 dalyje iki 50–90 cm gylio nukastas viršutinis augalinis supiltinis sluoksnis. Tamsiai pilkos žemės, smulkių griuvenų ir XX a. buitinių šiukšlių sluoksnyje aptikta nedaug XVII–XIX a. radinių: buitinės glazūruotos ir neglazūruotos keramikos fragmentų, plokštinio koklio dalis, stiklinių taurelių šukių. Ploto centrinėje dalyje fiksuotas duobės kontūras. Duobė 6,5–7 m skersmens, 2,4–2,7 m gylio nuo esamo kiemo paviršiaus. Duobės užpilde – pilka žemė, statybinės griuvenos, lauko rieduliai. Apačioje fiksuotas 20–80 cm storio sąnašinis juodos žemės ir šlyno sluoksnis (4 pav.). Archeologinių radinių duobėje neaptikta.



3 pav. Puodo fragmentas (inv. nr. 308). R. Žukovskio nuotr.

Fig. 3. A pot fragment (inventory number 308).

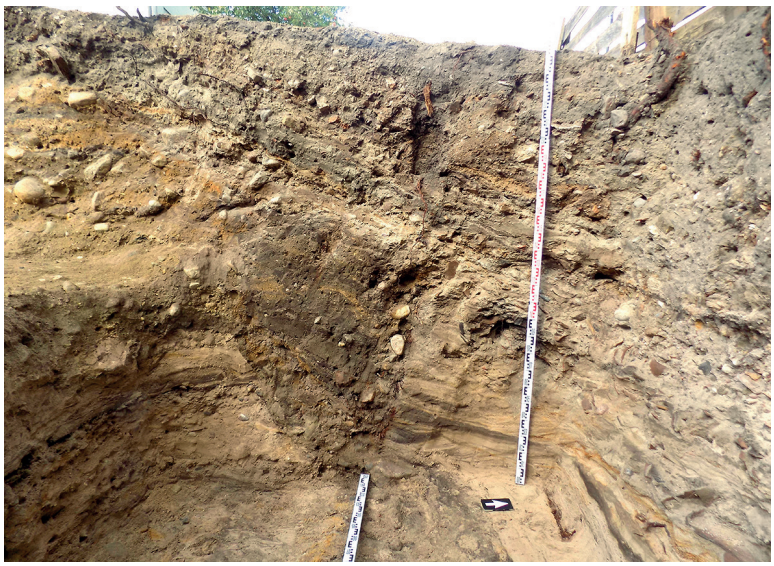

4 pav. Duobės kontūras ploto 1 V sienelėje. R. Žukovskio nuotr.

Fig. 4. The pit contour in the W wall of area 1.

Stambaus žvyro su smėlio intarpais įžemis pasiektas ploto Š dalyje apie 2 m gylyje (H_{abs} 98,80 m), P dalyje – 1,7–1,9 m gylyje (H_{abs} 100,10 m). Įžemis, kaip ir viso kiemo reljefas žemėja Š kryptimi, Vilnios upės link. Virš įžemio aptikta keletas smulkių keramikos šukių (XVII–XVIII a.).

Ploto P pakraštyje atkastas dalinai nugriauto pastato Š sienos pamatas. 0,7–1 m aukščio, 35–40 cm pločio pamato fragmentas mūrytas iš įvairaus dydžio lauko riedulių, 27x13x7 cm dydžio plytų ir plytų nuolaužų. Po pamatu – smėlio ir žvyro įžemis.

Plote 2, tirtame iki projektinio gylio sklypo V dalyje, vertingi kultūrinio sluoksnio horizontai nepasiekti.

Aukštaičių St. 3

In 2016, the APC conducted an excavation (405 m²) at Aukštaičių St. 3 in Vilnius. The remains of wooden structures were discovered in the N part of area 1. These were probably the remains of a water channel laid parallel with the River Vilnia (Fig. 1). In the 19th–20th century, the unused channel was filled with earth. A large quantity of sherds of household pottery dating to the 17th–19th centuries was discovered in the channel's fill (Figs. 2, 3) A 1.7–2.4 m thick cultural layer was recorded. The majority of the finds were discovered in the upper horizons of the cultural layer. Some of them probably found their way there together with soil brought in to fill the unused water channel and to level the relief. A pit with no clear purpose was also found (Fig. 4).

Robertas Žukovskis

Šv. Jono gatvė 3

2016 m. kovo – 2017 m. sausio mėnesį atlikti archeologiniai tyrimai Šv. Jono g. 3, buvusių Pacų rūmų (UK 760) teritorijoje, bei K. Sirvydo skvero V dalyje. Tyrimai vykdyti rekonstruojant Lenkijos Respublikos ambasados pastatą. Bendras tyrimų plotas – 602 m². Visiškai iki įžemio ištirtas 460,8 m² plotas. Žvalgytas 141,2 m² plotas.

Pastatas Šv. Jono g. 3 yra Vilniaus senamiesčio 37 kvartale (423 posesija). Korpusas prie Šv. Jono gatvės greičiausiai statytas dar XVI a. XVII a. pradžioje namas priklausė Vilniaus auksakaliui Stanislovui Zaleskiui-Pigulkai. 1628 m. pastatą nusipirko LDK pakancleris Steponas Kristupas Pacas. Pacams rūmai priklausė iki XVIII a. pabaigos. XVII a. jie užstatė visą sklypą nuo Šv. Jono gatvės iki Švarco skersgatvio. 1748 m. rūmai degė.

1783 m. Pacų rūmus nusipirko ir remontavo LDK kancleris Aleksandras Mykolas Sapiega. Po 1831 m. sukilimo rūmai konfiskuoti, juose įkurdinta civilinio gubernatoriaus valdyba. Iki XX a. pradžios rūmuose veikė Vilniaus gubernijos valdybos spaustuvė. Rūmai remontuoti bei restauruoti 1959 ir 1988–1991 m. 2007 m. pastatas parduotas Lenkijos Respublikos ambasadai. Greta Pacų rūmų, Šv. Jono ir Gaono gatvių kampe (Šv. Jono g. 1/2, posesija 431), kur taip pat buvo atliekami tyrimai, stovėjo 3 aukštų namas. Pastatas minimas nuo XVI a. pradžios. 1630 m. vyskupo jurisdikcijos namą valdė Vilniaus vyskupas Abraomas Vaina. 1790 m. Vilniaus vyskupas Ignas Jokūbas Masalskis dovanojo pastatą architektui Laurynui Gucevičiui. 1882 m. jį įsigijo dvarininkas D. Paltovas ir 1883–1886 m. jį pertvarkė. II Pasaulinio karo pabaigoje susprogdintas pas-